

торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Випуск III (47). – Чернівці, 2012 – С. 211–214.

3. Вівчар О. І. Показники оцінювання ефективності логістичного управління в системі економічної безпеки суб'єктів господарювання [Електронний ресурс] / О. І. Вівчар, О. Т. Стасишин // Глобальні та національні проблеми економіки. – Вип. 12. – Серпень 2016 – с. 215–218 – <http://global-national.in.ua/issue-12-2016>

4. Пелихов Е. Ф. Оценка экономической эффективности логистических решений / Е. Ф. Пелихов // Логистика: проблемы и решения. – 2012. – №1. – С. 90–97.

Павлишин М.

*студентка II курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н, доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права ТНЕУ
Росоляк О.Б.*

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ УКРАЇНИ ТА ОКРЕМИХ КРАЇН ЄС

Людство від початку свого існування не могло бути без такого інституту як система оподаткування. Історія формування податкової системи в Україні бере свій початок ще з часів Київської Русі, коли існувало так зване «полюддя», «оброк» чи «данина». Ці поняття змінилися із приходом на українські землі Речі Посполитої, яка запровадила «дань», «чинш» та інші види податків. XIV-XIX століття у сфері податків - як основи фінансової системи- прослідковувалися значні зміни, оскільки існувала феодально-децентралізована структура оподаткування. XX століття увійшло в історію тим, що в роки революції і громадянської війни податкова система створювалася, змінювалася прямим визиском [6, с. 35], елементи цивілізованого регулювання економіки шляхом встановлення прямих і непрямих податків запроваджувалися в період короткочасового НЕПу, а подальша сталінізація спростила податкову систему і в умовах тоталітарної системи вона стала по суті номінальною і набрала вироджених форм таким чином, щоб потреб в спеціальному податковому органі в умовах загальнодержавної форми власності на засоби виробництва не було. З початком незалежності України і до сьогоднішнього дня держава вибудовує свою податкову систему, орієнтуючись на найрозвиненіші країни світу. Адже податкова система є найважливішою основою економічної системи кожної розвиненої країни. З однієї сторони, вона забезпечує фінансову базу держави, а з іншого - виступає головним знаряддям реалізації її економічної доктрини [7, с. 78]. Тому, щоб охарактеризувати податкову систему України, її слід порівняти із системами зарубіжних країн, зокрема Європи.

Спільні риси між податковою системою нашої держави та зарубіжних країн можна чітко побачити в особливостях побудови цих систем, адже основна увага при цьому в у різних країнах світу приділяється розвитку підприємницької діяльності та залученню інвестиційних коштів як

вітчизняними, так і іноземними особами. Для цього в державі створюються умови для стимулювання цих видів діяльності. Та все таки податкові системи іноземних держав- гнучкі, наприклад, у Великобританії платник податку може самостійно вибирати такий варіант оподаткування, приміром прибутковий податок з фізичних осіб, який для нього є найефективнішим[3].

Проаналізувавши дані, можна зрозуміти, що як і Україна, так і європейські держави використовують приблизно один і той же перелік випробуваних часом податків, і тих, що довели свою теоретичну і практичну спроможність. До них, як правило, належать прибуткові податки з підприємств і громадян, податки на товари і послуги у формі податку на додану вартість, акцизів і митних зборів, відрахування на обов'язкове соціальне страхування, податок на майно.

Прибутковий податок європейських держав побудований на прогресивній шкалі, що дозволяє визначити відсоток ставки податку від усієї бази оподаткування. Слід зазначити, що уряд України також вважає за доцільне запровадити прогресивну шкалу оподаткування доходів фізичних осіб, тому і тут будуть прослідковуватися спільні ознаки.

Якщо говорити про відмінності, то за словами науковця Білої Л.М., оподаткування має здійснюватися на принципах прозорості, відкритості та простоти адміністрування податків. Реалізація цих принципів знаходить своє відображення у кількості податків, яка коливається в країнах ЄС від 7 до 16 [4, с. 658], в Україні такий механізм поки що відсутній.

Очевидним є зв'язок між співвідношенням прямих та непрямих податків і рівнем податкової культури, що впливає на ефективність збирання податків, масштаби ухилення від сплати, разом з іншими чинниками створює сприятливі умови для підвищення ролі прямих податків, які використовує наша держава, хоч країни ЄС практикують збір непрямих податків.

Суттєвою відмінністю складу податкової системи України від звичайного європейського набору є відсутність повноцінного податку на майно (матеріальні об'єкти, які не вилучені з цивільного обігу і складають зміст права власності), в нашій країні фактично відсутній так званий податок на розкіш, який стосується дорогої нерухомості. Так, наприклад, в Австрії власники нерухомості площею 500–600 кв. м повинні платити державі близько 10–15 тис. євро в рік. Британцям доводиться платити 40% від розміру прибутку, якщо будинок не є їх основним місцем проживання та здається в оренду [5, с. 273].

Значна увага в податкових системах різних країн світу приділяється розмежуванню рівнів компетенції при стягненні податкових платежів. Насамперед це стосується компетенції загальнодержавних та місцевих органів самоврядування. Так, у більшості країн світу досить чітко визначається кількість податків, які стягуються у державний, а які у місцевий бюджети, тому Україні слід впорядкувати податкову систему в кількісному аспекті.

Ще однією суттєвою відмінністю є надходження вагомої частки бюджетів в ВВП. Порівняно з Україною, відсоток цієї частки у європейських країнах значно вищий, наприклад у Англії – 37%, Німеччині – 38%, Італії – 40%, Франції – 44%, Бельгії – 46,1%, Нідерландах – 48%, Швеції – 61% [7, с. 80], а в нашій країні це лише мізерна частка, яка з кожним роком змінюється через слабку економічну ситуацію.

Особливу увагу хотілося б звернути і порівняти податкову систему Польщі та України, адже поєднує їх спільне історичне минуле, проте рівень економіки і фінансової ситуації загалом у сусідній країні значно кращий.

Відповідно до статей Податкового кодексу в Україні встановлені такі види загальнодержавних і місцевих податків: податок на прибуток підприємств; податок на доходи фізичних осіб; податок на додану вартість; акцизний податок; екологічний податок; рентна плата; мито; податок на майно; єдиний податок [1; 2].

У Польщі податки поділяються на безпосередні, тобто ті, які накладаються на дохід платника податків та посередні, тобто ті, які сплачуються під час придбання товарів [8]. До безпосередніх (прямих) податків відносяться: податок з доходів фізичних осіб; податок з доходів юридичних осіб; податок зі спадщини та дарування; податок з цивільно-правових угод; сільськогосподарський податок; лісовий податок; податок на нерухоме майно; транспортний податок; податок з власників собак; податок від видобутку корисних копалин.

Як бачимо, види податків різні, але це ще не все, оскільки не лише не співпадає назва чи зміст податкового збору, але і його ставка. Для прикладу, у Польщі той же самий акцизний податок ставки має значно вищі, аніж в Україні. Також у сусідній державі існує податок з ігор, з власників собак, податок зі спадщини та дарування, а наша країна натомість вводить єдиний податок(встановлено 4 групи платників), який для Польщі не має ніякого значення.

Аналізуючи це, слід зазначити, що у Польщі відсутня спрощена система оподаткування в порівнянні з Україною. На прикладі сусідньої держави можна стверджувати, що до кожного виду податку існують пільгові ставки. Крім вищезазначеного, однією з важливих проблем української національної податкової системи є низький рівень розвитку місцевих податків порівняно з Польщею.

Отже, наша держава пройшла довгий шлях для того, щоб сформувати своє податкове право як важливий інститут фінансового права, проте система оподаткування має значні недоліки і недостатньо досконала, щоб мати переваги над податковою системою країн Європи. Тому слід вважати за необхідне внесення постійних змін до ПКУ відповідно до вимог Європейського союзу, а також провести податкову реформу, основними завданнями якої є значне зниження і вирівнювання податкового тягаря; спрощення податкової системи, посилення податкового контролю за рівнем витрат виробництва, мінімізація витрат виконання й адміністрування податкового законодавства, зниження ставок податків. Виконавши ці умови, національна податкова система буде приведена до принципів та стандартів ЄС, що дозволить Україні підвищити конкурентоспроможність вітчизняних галузей господарювання, додасть українській економіці імпульсу, стабілізує соціальне становище в державі, сприяє вирішенню надскладних політичних та військових завдань, які постали перед державою.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI, Редакція від 23.02.2017 №2755-17. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>

2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо податкової реформи» від 28.12.2016 р. №71-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.

3. Бетлій О., Джуччі Р., Кірхнер Р. ПДВ в Україні: чи спрацює інший непрямий податок краще? / [О. Бетлій, Р. Джуччі, Р. Кірхнер]. – Київ/Берлін, 2013. – 20 с.

4. Біла Л.М. Спільні і відмінні риси податкових систем ЄС та України/ Л.М. Біла // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №6. – М. 5. – С. 656-661.

5. Петик М.І. Перспективи модернізації податкової системи України в контексті європейської інтеграції / М.І. Петик, Л.А. Саварін // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – С. 271–278

6. Романенко С.І., «Податкова система України в процесі становлення»/ С.І. Романенко// «Економіка. Фінанси. Право».- Х.,2010. – С. 35-38.

7. Тофан І. Проблематика оподаткування в країнах Євросоюзу / І. Тофан // Аграрна економіка. – 2012. – №1-2. – Т. 5. – С. 78–82.

8. Ordynacja podatkowa z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.), art. 6.

Подковенко Л.

*студентка V курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
економічної безпеки та фінансових розслідувань
Москалюк Н.Б.*

БЕЗПЕКА ЯК СФЕРА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Зростання української економіки у переважній більшості залежить від того, наскільки ефективно функціонує один з основних суб'єктів ринкових відносин – підприємництво, а створення умов для його функціонування є найважливішою складовою економічної політики держави в будь-якій ринковій економіці. Розвиток підприємництва в Україні є закономірним і об'єктивним нормативним процесом проведення економічних реформ і утвердження ринкової економіки.

У рейтингу привабливості країн для бізнесу, складеному Гамбурзьким інститутом світової економіки (HWWI) спільно з німецькою аудиторською компанією BDO AG, Україна в даному рейтингу опустилася на 41 сходинку. У рейтингу за 2016 рік Україна посіла 130-те місце (2015 рік – 89-те місце) із 174 країн. Сусідами України по рейтингу є Алжир (129) і Ірак (131). У рейтингу податкових систем світу, підготовленому компанією PricewaterhouseCoopers, Світовим банком і Міжнародною фінансовою корпорацією, Україна посіла 84 місце із 190 наявних. За показником «загальне податкове навантаження» серед країн Східної Європи і Центральної Азії Україна посіла 16 місце серед 19 країн. Загальне податкове навантаження для середньої компанії в Україні дорівнює 51,9%: враховує податок на прибуток – 8,7%, податок на заробітну плату – 43,1% і інші податки – 0,1%. Аналогічний показник по Східній Європі та Центральній Азії у 2015 році дорівнював 34,2% і 40,6% по всьому світу. На сплату податків українці витрачають 356 годин (середній показник для всього світу становить 251 годину). Цей факт свідчить не тільки про недосконалість